

Weizigt toen en nu – Nicole van Straaten

Essay van Nicole van Straaten, ter afsluiting van de cursus Dordtologie (maart-april 2012). Met veel genoegen heb ik deelgenomen aan deze cursus. Het is bijzonder om voor de gemeente Dordrecht te mogen werken, zeker als je in Dordrecht bent geboren en getogen. Sinds 1997 ben ik werkzaam bij Duurzaamheidscentrum Weizigt. Een bijzondere kans deed zich voor, omdat ik zeer dichtbij woon (uitzicht op het Koetshuis) en ook frequent bezoeker ben van Weizigt.

In dit essay heb ik mij nog meer verdiept in mijn omgeving waar ik woon en werk. De straat waar ik nu woon, stonden vroeger korenmolens. Twintig bladzijden had ik ook vol kunnen schrijven, omdat steeds meer informatie voorhanden is, en je je steeds meer gaat verdiepen. Ik heb mij beperkt tot de hoofdlijnen en met dit stuk hoop ik ook mijn collega's en onze vrijwilligers een plezier te doen.

Na de Sint-Elisabethsvloed van 1421 werd op de restanten van een dijkje ter hoogte van de 17de eeuwse Spuiweg een soort zomerdijk aangelegd, die toegang gaf tot de stad. Deze dijk werd al in 1628 of 1629 verhard, wat betekende dat er veel gebruik van werd gemaakt, met name door zware wagens die de korenmolens voorzagen van graan en meel afvoerden.

Ten zuiden van de Boerenkil stond volgens een vrij betrouwbare kaart van Isaac Tirion aan deze Spuiweg al rond 1700 een huis met een classicistisch uitziende tuinaanleg. Archiefstukken tonen aan dat Mattheus van den Broucke hier een huis bezat. Misschien is dit het huis dat Tirion tekende.

In 1771 werd Weizigt in een taxatie van de goederen van wijlen mr. Johan van der Burch voor het eerst bij name genoemd: 'een thuyen of buyteplaatsje, vanouds genaamt Weyzigt'. De nalatenschap kwam vervolgens in bezit van jonkvrouw Sophia Adriana Hoeufft, een kleindochter van Elisabeth Francken (1661-1731), de weduwe van Mattheus van den Broucke. Sophia erfde van haar grootmoeder nog drie percelen tuin, aan de Marquetteweg. In het jaar dat zij erfde trouwde zij ook met Hendrik Onderwater. Deze kocht in 1771 en 1775 nog meer percelen naast de gronden die reeds in zijn bezit waren. Vervolgens kocht Onderwater in 1779 van Paulus Bosvelt een 'hegt, sterk en wel doortimmert dubbelt huys en erve, waarinne onder ander een vertrek met goudleer behangen' voor de somma van fl. 3.750,-. Toen Onderwater het hele bezit drie jaar later verkocht, moest hij er fl. 10.000,- meer voor hebben dan hij er zelf voor betaalde. De verklaring voor dit aanzienlijke verschil zou kunnen zijn dat Onderwater een grote verbouwing realiseerde. Vermoedelijk werd het dubbele huis tot herenhuis verbouwd. In het Oud-rechterlijk Archief Dubbeldam blijkt dat bij de verkoop inderdaad een herenhuis bestond: 'Mr. Onderwater verkoopt aan Mr. De Roo een buytenplaats genaamt Weyzigt met alle desselfs timmeragie en plantagie, thuynmanshuys, druyve- en persikekassen, loots, regenbak, visrijke vijvers, moesthuyn, boomgaerden etc. groot omtrent drie mergen, gelegen aan de Spuyweg'.

Hoewel Mr. Boudewijn de Roo Weizigt al in 1782 bezit, staat op de kroonlijst van het huis het jaartal 1794. Waarschijnlijk slaat dit jaartal op een ingrijpende verbouwing. De nieuwe eigenaar van Weizigt was overigens een telg uit een omvangrijk geslacht van waarschijnlijk Hugenoten die uit Frans Vlaanderen naar de Noordelijke Nederlanden kwamen. De De Roo's verwierven in de loop van de tijd aanzienlijke stukken grond in de omgeving van Dordrecht, Capelle aan de IJssel en op de Veluwe. De familie bezat 83 boerderijen op het Eiland van Dordrecht en in de Hoekse Waard. De familie De Roo was tot 1942 eigenaar van Weizigt.

In 1834 is de huidige oranjerie gebouwd. Met de bouw van het station in 1872 start de verstedelijking rondom Weizigt. Begrenzing van buitenplaats Weizigt werd gevormd door de Krispijnseweg (toen nog Spuiweg) en de Polder.

In 1875 lag Weizigt nog op grondgebied van de toen nog zelfstandige gemeente Dubbeldam. Weizigt raakte uiteindelijk ingeklemd tussen station en stadsuitbreidingen.

Zelfs na de aanleg van het station in 1872, bleef de familie De Roo bouwen aan haar bezit. Het grote koetshuis dateert van 1886 en ook het washuisje tegen de oranjerie is in deze periode gebouwd.

1866 :Een kadastrale kaart van het landgoed Weizigt aan de Markettenweg en de Krispijnseweg (Spuiweg).

1870: Ter hoogte van de Hugo de Grootlaan en Krispijnseweg. Rechts de villa op het landgoed Weizigt.

1895-1906: Dit stuk heette destijds nog Spuiweg. Is op de hoogte van het Van Baerleplantsoen (links) en het Weizigtpark (rechts).

Vanaf 1942 is de gemeente Dordrecht eigenaar van de buitenplaats. Het herenhuis werd na de oorlog verbouwd tot sanatorium en het park omgevormd tot stadspark Weizigt.

1948 – 1952 : Weizigt in gebruik als Sanatorium.

Het woonhuis.

Vanaf 1965 diende het huis als verpleeghuis voor bejaarden, waartoe het ook werd verbouwd. Het gebouw bleek echter toch te klein. Vanaf 1971 woonden er verschillende huurders en zelfs krakers, die het pand totaal uitwoonden. In 1988 werd het huis grondig verbouwd en in gebruik genomen door Woonbron.

Het Koetshuis.

Begin 1990 werd het vervallen Koetshuis op de Monumentenlijst geplaatst en rond 1995 duurzaam gerestaureerd. Alle 19de eeuwse elementen werden hergebruikt. Daardoor zijn de prachtige betegelde vloeren en de rijk versierde plafonds in de Zadelkamer en Koetsruimte bewaard gebleven. Ook het hang- en sluitwerk werd gerestaureerd. De fraaie houtconstructie op de enorme zolder kreeg zijn oorspronkelijke staat terug. Duurzaamheidscentrum Weizigt is hier nu gevestigd, met erachter ruim 2 hectare terrein.

Weizigt nu.

Sinds 2007 ben ik zelf werkzaam bij Duurzaamheidscentrum Weizigt. In deze korte periode van vijf jaar heb ik een enorme ontwikkeling mogen meemaken.

Ontwikkeling van Weizigt in vogelvlucht:

1977 Start kinderboerderij en biologisch centrum.

2000 Verandering van naam: Stadsboerderij en Natuur- en milieucentrum.

2007 Educatie in vier thema's (natuur, water, afval, energie), duurzaamheid wint terrein.

2012 Nieuwe naamgeving: Weizigt Duurzaamheidscentrum.

Door de bouw van de nieuwe Stadsboerderij in 2010 en heropening in 2011 heeft het aantal bezoekers van Weizigt een enorme vlucht genomen. Van gemiddeld 70.000 bezoekers per jaar tot 2009, naar 167.000 bezoekers in 2011.

Opening Stadsboerderij Weizigt op 23 april 2011 door burgemeester Brok.

Meest actuele bezoekersaantallen van Zuid-Hollands Bureau voor Toerisme.

	t/m aug.2011	Prognose 2011
Sterrenwacht Mercurius	5.359	9.000
Bezoekerscentrum Biesbosch	86.308	110.000
Duurzaamheidscentrum Weizigt	126.000	160.000

Een beknopte vergelijking van bezoekersaantallen van andere gemeentelijke bedrijven met een recreatieve rol.

	Bezoekers in 2011
Kunstmin	60.000
Dordrechts Museum	82.000
Huis van Gijn	22.000
DIEP (Het Hof)	60.000
Weizigt	167.000

Kortom Weizigt is inmiddels een belangrijke parel voor Dordrecht. Een recreatieve en educatieve trekpleister waar ik met recht trots op ben. Doordat ik nu ook de cursus Dordtologie heb gevolgd, voel ik mij een ware ambassadeur van Dordrecht en de Dordtse zaak. Ik heb met veel genoegen deelgenomen aan deze opleiding en wil graag iedereen bedanken die heeft meegewerkt aan de totstandkoming van deze cursus.

Toekomst?

Oranjerie en washuis staan nog steeds naast het oude woonhuis, op het terrein van Woonbron. Inmiddels zijn er gesprekken gaande om ook de Oranjerie weer te herstellen in oude glorie. Er zijn nog concrete besluiten te noemen, maar ik koester de hoop dat ook dit gebouwtje weer onderdeel zal worden van de buitenplaats Weizigt.

- Zuid-Hollands Bureau voor Toerisme, Tussentijdse meting bezoekers Zuid-Holland 2010-2011
- Collega-bedrijfsleiders gemeentelijke bedrijven
- Marion Remers, Kastelen en buitenplaatsen in Zuid-Holland
- Beeldbank DIEP